Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2371

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2371,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen (Fusion for Energy) talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0090/2024),

A. ottaa huomioon, että kansainvälistä lämpöydinkoereaktoria (ITER) ja fuusioenergian kehittämistä varten perustettu eurooppalainen yhteisyritys, jäljempänä 'yhteisyritys', perustettiin neuvoston päätöksellä 2007/198/Euratom ([1]) 35 vuoden ajaksi huhtikuussa 2007;

B. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen osakkaita ovat Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom), jota edustaa komissio, Euratomin jäsenvaltiot ([2]) sekä kolmannet maat, jotka ovat tehneet Euratomin kanssa yhteistyösopimuksen hallitun ydinfuusion alalla;

C. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen tavoitteena on huolehtia unionin osuudesta fuusioenergia-alan kansainvälisessä ITER-hankkeessa, panna täytäntöön Euratomin ja Japanin välinen laajempaa lähestymistapaa koskeva sopimus ja valmistella koefuusioreaktorin ja siihen liittyvien laitteistojen rakentamista ([3]);

D. ottaa huomioon, että ITER-hankkeessa on mukana seitsemän kumppania eri puolilta maailmaa – Euratomin edustama unioni, Yhdysvallat, Venäjä, Japani, Kiina, Etelä-Korea ja Intia – ja että unioni on ottanut hankkeenvetäjän aseman 45,4 prosentin osuudella rakennuskustannuksista kunkin muun ITER-osakkaan osuuden ollessa 9,1 prosenttia; ottaa huomioon, että kustannusten jakautuminen muuttuu operatiivisessa fuusion testausvaiheessa, jolloin unionin osuus on 34 prosenttia operatiivisista kustannuksista ([4]);

E. ottaa huomioon, että komission tämänhetkinen arvio Euratomin määrärahoista, jotka yhteisyritys vuoteen 2035 mennessä kaikkiaan tarvitsee rahoittaakseen EU:n osuuden ITER-hankkeen toteuttamisesta sekä siihen liittyvistä toiminnoista, on 15 miljardia euroa (käypinä hintoina); ottaa huomioon, että ITERin isäntävaltio (Ranska) ja Euratomin jäsenvaltiot rahoittavat hanketta lisäksi 3,2 miljardilla eurolla (käypinä hintoina) ([5]);

F. ottaa huomioon, että Yhdistynyt kuningaskunta ja Sveitsi eivät enää ole assosioituneet yhteisyrityksen ITER-toimintaan eivätkä yhteisyrityksen osakkaiden kanssa ([6]);

([1]) Neuvoston päätös 2007/198/Euratom, tehty 27 päivänä maaliskuuta 2007, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle (EUVL L 90, 30.3.2007, s. 58).
([2]) Euratomiin kuuluvat EU:n jäsenvaltiot sekä assosioituneet valtiot Sveitsi ja Yhdistynyt kuningaskunta (vuoteen 2020 asti).
([3]) Fuusiotoiminnot sijaitsevat pääosin Ranskan Cadarachessa, ja yhteisyrityksen toimipaikka on Barcelonassa.
([4]) ITER-asiakirjat "Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions" ja "Cost Sharing for all Phases of the ITER Project".
([5]) Arviot perustuvat komission tiedonantoon COM(2017) 319 sekä siihen liittyvään komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan SWD(2017) 232, taulukko 4.
([6]) Yhdistynyt kuningaskunta erosi EU:sta ja Euratomista 31. tammikuuta 2020. EU:n (Euratom) ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppa- ja yhteistyösopimus hyväksyttiin 30. joulukuuta 2020. Sopimuksessa määrätään, että Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu ja myötävaikuttaa pöytäkirjassa I lueteltuihin unionin ohjelmiin, mukaan lukien Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma ja yhteisyrityksen ITER-toimet. Niin kauan kuin osapuolet eivät ole sopineet pöytäkirjasta, Yhdistynyt kuningaskunta ei kuitenkaan ole assosioitunut yhteisyrityksen toimintaan eikä ole yhteisyrityksen osakas. Sveitsin kanssa tehty sopimus ei jatkunut ilman eri toimenpiteitä, joten se päättyi vuonna 2020.

G. ottaa huomioon, että yhteisyrityksen olisi avoimuuden lisäämiseksi ilmoitettava vuotuisissa tilinpäätöksissään relevantit tiedot osakkaiden ohjelmatason rahoitusosuuksista; ottaa huomioon, että yhteisyrityksen olisi esitettävä jokaisen niitä koskevan ohjelman osalta osakastyypeittäin kaikki relevantit vuoden lopun tiedot, kuten tiettyä ohjelmaa varten säännöksissä asetetut rahoitusosuustavoitteet, saatujen rahoitusosuuksien arvo ja tehtyjen oikeudellisten sitoumusten arvo; toteaa, että yhteisyrityksen olisi parannettava edelleen avoimuutta;

Yleistä

1. toteaa tilintarkastustuomioistuimen katsovan kertomuksessaan yhteisyrityksen tilinpäätöksestä, että tilinpäätös varainhoitovuodelta 2022 antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. joulukuuta 2022 sekä sen toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista varainhoitovuodelta 2022 yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti; toteaa lisäksi, että varainhoitovuodelta 2022 annetun tilinpäätöksen perustana olevat toimet olivat olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset (sääntöjenmukaiset);

2. korostaa tilintarkastustuomioistuimen tuovan esiin, että yhteisyritys esitti vuoden 2022 tilinpäätöksessään arvionsa siitä, mitkä olisivat kokonaiskulut sen ITER-hankkeeseen liittyvän toimitusvelvoitteen täyttämisestä (lopullinen kuluarvio), ja että se arvioi määräksi 19,1 miljardia euroa (vuoden 2022 hinnoin), johon sisältyvät vuoden 2022 loppuun mennessä suoritettujen maksujen yhteismäärä (9,2 miljardia euroa) sekä arvio tulevista maksuista (9,9 miljardia euroa vuoden 2022 hinnoin);

3. panee kuitenkin merkille, että vuoden 2022 arvio (lopullinen kuluarvio) perustuu edelleen vuoden 2016 välitavoitteeseen ja kustannusolettamiin ja että näitä arvioita tullaan tarkistamaan merkittävästi, kunhan ITER-hankkeen uusi perusura ja vaatimukset on viimeistelty, ITER-neuvosto on hyväksynyt ne ja ne on virallisesti ilmoitettu yhteisyritykselle;

4. toteaa, että vuonna 2022 yhteisyritykseen kohdistui merkittäviä inflaatiovaikutuksia, jotka johtuivat ensi alkuun covid-19-pandemian aiheuttamista toimitusketjuongelmista ja sittemmin (helmikuun 2022 jälkeen) Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyssodasta; on huolestunut siitä, että viimeisimmän arvioinnin mukaan niiden vaikutus yhteisyrityksen lopulliseen kuluarvioon on 144 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hinnoin); panee lisäksi merkille, että tämän lopullisen kuluarvion odotetaan toteutuvan lisämenoina vuosina 2023–2026; toteaa lisäksi, että inflaatiovaikutus tulee selvästi esille sekä olemassa oleviin sopimuksiin että vuonna 2022 saatuihin tarjouksiin liittyvissä raaka-aineiden hinnoissa ja tulee todennäköisesti jatkumaan kansainvälisen tilanteen kehittymisestä riippuen;

5. panee huolestuneena merkille, että Venäjä on ITER-organisaation osakas, ja sillä on velvoite toimittaa ITERin kokoonpanopaikalle Ranskassa (Cadarache) useita ITER-hankkeen komponentteja, ja että lisäksi sen on suoritettava vuotuisia rahoitusosuuksia ITER-organisaatiolle; korostaa, että tästä tilanteesta aiheutuu suuri riski, että ITER-hanke viivästyy ja sen kustannukset kasvavat; painottaa tarvetta löytää ratkaisuja, joilla näitä riskejä voidaan asianmukaisesti lieventää; katsoo, että kaikilla tehtävillä päätöksillä on suojeltava unionin strategisia etuja ja poliittisia painopisteitä;

6. on tietoinen siitä, että 31. ITER-neuvosto ([7]) sopi marraskuussa 2022 perusuran päivittämisestä ja antoi 21.–22. kesäkuuta 2023 pitämässään 32. kokouksessa ([8]) ITER-organisaation pääjohtajan tehtäväksi esittää ehdotus ITERin päivitetystä perusurasta niin, että se voitaisiin tarkistaa ja hyväksyä vuonna 2024;

7. panee huolestuneena merkille, että myös yhteisyrityksen budjettihallintoon kohdistuva riski luokiteltiin keskisuureksi, mihin olivat syynä suunniteltuun uuteen perusuraan liittyvät, lisäviivästyksiä ja ITER-hankkeen kustannusten nousua koskevat uudet riskitekijät, Venäjälle asetetuista pakotteista aiheutuvat toimitusongelmat sekä Ranskan ydinturvallisuusviranomaisen ([9]) viivästykset kokoonpanon aikana ilmenneiden rakennemuutosten hyväksymisessä;

([7]) https://www.iter.org/doc/www/content/com/Lists/list_items/Attachments/1061/2022_11_IC-31.pdf.
([8]) https://www.iter.org/doc/www/content/com/Lists/list_items/Attachments/1115/2023_06_IC-32.pdf.
([9]) Ranskan ydinturvallisuusviranomaisella on viime kädessä päätösvalta, ja se toimii yhteistyössä ainoastaan fuusioenergia-alan kansainvälisen ITER-organisaation kanssa. Kaikilla myöhemmässä vaiheessa tarvittavilla muutoksilla voi olla merkittäviä vaikutuksia kustannuksiin. Tammikuussa 2022 Ranskan ydinturvallisuusviranomainen antoi määräyksen pysäyttää ITERin kokoonpanotoiminnan kokonaan, kunnes ITER voi osoittaa, että henkilöstön turvallisuus on varmistettu.

Talousarvio- ja varainhallinto

8. on tyytyväinen, että unionin talousarvio kaudelle 2014–2020 oli vuoden 2020 loppuun mennessä toteutettu maksusitoumusten osalta täysimääräisesti; panee lisäksi merkille, että maksamatta olevien sitoumusten maksusuunnitelma on yhdenmukainen toteutussuunnitelman kanssa: 232,2 miljoonaa euroa vuodelle 2022 ja 150 miljoonaa euroa vuodelle 2023 ja muut jäljellä olevat maksut toteutuvat seuraavina vuosina ([10]);

9. panee merkille, että Eurooppa-neuvosto on sopinut monivuotisen rahoituskehyksen toteutuskaudelle 2021–2027 Euratomin ITER-rahoitusosuudeksi 5 614 miljoonan euron kokonaismäärän (käypinä hintoina), josta 5 560 miljoonaa euroa (käypinä hintoina) suorana rahoitusosuutena hankkeeseen; panee lisäksi merkille, että tähän määrään lisätään vielä ITERin isäntävaltion ja osakkaiden rahoitusosuudet, kun asianomaiset budjettivallan käyttäjät ovat tehneet lopullisen päätöksen;

10. panee merkille, että yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi yhteisyrityksen vuoden 2022 talousarvioksi alun perin 854,49 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina ja 845,45 miljoonaa euroa maksumäärärahoina ja että talousarviota tarkistettiin kahteen otteeseen hallintoneuvoston kokouksissa heinä- ja joulukuussa 2022;

11. panee merkille, että lopullisia määrärahoja oli käytettävissä edelliseltä vuodelta siirretyt määrärahat mukaan lukien 981,18 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina (1 069,9 miljoonaa euroa vuonna 2021) ja 844,02 miljoonaa euroa maksumäärärahoina (764,8 miljoonaa euroa vuonna 2021);

12. panee merkille, että yhteisyrityksen lopullisen käytettävissä olleen talousarvion toteutusaste oli maksusitoumusten osalta 72 prosenttia ja maksujen osalta 91 prosenttia (kun toteutusasteet vuonna 2021 olivat vastaavasti 99,7 prosenttia ja 97,4 prosenttia); toteaa, että määrärahojen alhaiset käyttöasteet johtuivat sekä kansainvälisen ITER-organisaation että yhteisyrityksen osalta operatiivisten toimien hidastumisesta ja että hidastumisen syitä olivat etenkin covid-19-pandemian jälkivaikutus, Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota sekä viimeaikaiset teknisen suunnittelun ongelmat, jotka liittyvät ITER-hankkeen tämänhetkiseen kokoonpanovaiheeseen;

13. panee lisäksi merkille, että yhteisyritys pienensi operatiivisia maksumäärärahojaan 92 miljoonalla eurolla lisätalousarvion avulla ja siirsi operatiivisista maksumäärärahoistaan 9,5 miljoonaa euroa hallinnollisiin määrärahoihin (palkat) tarkoituksenaan rahoittaa yhteisyrityksen eläkerahastoon liittyviä komissiolle suoritettavia maksuja;

14. korostaa tilintarkastustuomioistuimen katsoneen, että yhteisyrityksen hallinnollisen talousarvion toteuttamisessa ilmeni heikkouksia, koska se koostuu jaksottamattomista määrärahoista; toteaa, että näin ollen hallinnolliset sitoumukset, jotka perustuvat hallinnollisiin sopimuksiin ja velvoitteisiin, joita koskevia maksuja ei ole suoritettu vuoden loppuun mennessä, voidaan siis siirtää maksettaviksi seuraavana vuonna;

15. panee huolestuneena merkille, että vuoden 2022 lopussa osaston 2 (infrastruktuuri- ja toimintamenot) toteutusaste oli 63 prosenttia, kun otetaan huomioon ainoastaan vuoden 2022 uudet hallinnolliset maksumäärärahat, ja 69 prosenttia, kun otetaan huomioon myös vuonna 2022 uudelleen käyttöön otetut edellisten vuosien käyttämättömät hallinnolliset maksumäärärahat, ja toteaa lisäksi, että edelliseltä vuodelta siirrettyjen sitoumusten peruuntumisaste oli korkea, keskimäärin 20 prosenttia;

Henkilöstö ja palvelukseenotto

16. panee merkille, että 31. joulukuuta 2022 yhteisyrityksessä oli täytettynä 46 virkaa, 224 väliaikaisen toimihenkilön tointa ja 164 sopimussuhteisen toimihenkilön tointa; panee lisäksi merkille, että yhteisyrityksessä oli tilapäistä henkilöstöä 12,5 kokoaikavastaavaa ja kolme kansallista asiantuntijaa;

17. panee lisäksi merkille, että vuonna 2022 tehtävissään aloitti 11 uutta työntekijää (kuusi väliaikaista ja neljä sopimussuhteista toimihenkilöä sekä yksi kansallinen asiantuntija) ja että neljästä sopimussuhteisesta toimihenkilöstä tuli valintamenettelyjen perusteella väliaikaisia toimihenkilöitä;

18. panee merkille, että yhteisyritys on hieman parantanut sukupuolten tasapuolista edustusta; panee sukupuolten tasapuolisen edustuksen osalta konsolidoidusta vuotuisesta toimintakertomuksesta merkille, että yhteisyrityksen henkilöstöstä 38 prosenttia oli naisia ja 62 prosenttia miehiä; ehdottaa, että yhteisyritys edelleen parantaa sukupuolten edustusta ja pyrkii tältä osin tasapainoiseen maantieteelliseen edustukseen;

([10]) Komissio, ”ITER performance”, 2023.

19. korostaa tilintarkastustuomioistuimen katsoneen, että yhteisyrityksen ylemmän johdon tilanne oli edelleen epävakaa ja merkittävässä murroksessa vuoden 2022 lopussa, kun yhteisyrityksen pääjohtaja erosi kesäkuussa 2022 ja laajemman lähestymistavan osaston johtaja nimitettiin ITER-organisaation pääjohtajaksi syyskuussa 2022, mikä johti henkilöstömuutoksiin neljässä yhteisyrityksen seitsemästä ylemmän johdon tehtävästä;

20. yhtyy tilintarkastustuomioistuimen huoleen siitä, että tämä tilanne aiheuttaa riskin yhteisyrityksen sujuvalle hallinnoinnille ja toiminnan jatkuvuudelle ajankohtana, jolloin kokeneen ylemmän johdon henkilöstön on pantava täytäntöön uudet ITERin perusurat, joilla on merkittävä vaikutus yhteisyrityksen toimiin;

21. panee huolestuneena merkille ammattiyhdistysten vuoden 2022 alussa komissiolle osoittaman kirjeen ([11]), jossa tuodaan esille hallintoon ja henkilöstöön liittyviä kysymyksiä ja varoitetaan komissiota riskeistä, joita tilanne aiheuttaa yhteisyrityksen asianmukaiselle toiminnalle, tämän henkilöstön hyvinvoinnille ja unionin maineelle ITER-hankkeessa;

Petosten ja eturistiriitojen ehkäiseminen

22. panee konsolidoidusta vuotuisesta toimintakertomuksesta 2022 merkille, että petostentorjuntaa koskevan toimintasuunnitelman toimien täytäntöönpanoa on seurattu järjestelmällisesti erillisen tietokannan (RAPID) avulla, jossa dokumentoidaan petostentorjuntatoimien täytäntöönpanon edistymistä vuonna 2022;

23. panee tyytyväisenä merkille, että petostentorjunnasta ja eettisistä kysymyksistä vastaava virkamies tiedotti koko vuoden ajan ja antoi tukea petostentorjuntaan liittyvistä kysymyksistä hankintoihin, sopimusten hallinnointiin, rahoitukseen ja henkilöstöhallintoon osallistuvalle henkilöstölle ja että yhteisyrityksen henkilöstölle ja johdolle järjestettiin petostentorjuntaa koskevia tiedotustilaisuuksia ja uusille työntekijöille koulutustilaisuuksia; toteaa, että täytäntöönpanon tilanteesta raportoitiin tarkastuskomitean kokouksissa ja että tämän lisäksi yhteisyrityksen sisäisen petostentorjuntaverkoston yhteyshenkilöille jaettiin tietoa henkilökohtaisesti ja säännöllisissä arviointiverkoston kokouksissa;

24. panee tyytyväisenä merkille, että toiminnan eettisyyttä sekä eturistiriitojen ennaltaehkäisyä ja hallintaa koskevista säännöistä, menettelyistä, prosesseista ja parhaista käytännöistä tiedotettiin henkilöstölle erityisesti yhteisyrityksen intranetissä saatavilla olevan käsikirjan avulla;

25. suhtautuu myönteisesti siihen, että vuodesta 2022 lähtien yhteisyrityksen koko henkilöstö on ollut velvollinen antamaan vuosittain yleisen selvityksen sidonnaisuuksista; toteaa, että selvitysten antamista ja arviointia hallinnoidaan nyt hiljattain luodun digitalisoidun eturistiriitarekisterin avulla, mikä parantaa seurantaa ja jäljitettävyyttä ja siten eturistiriitojen ennaltaehkäisemistä ja hallintaa yhteisyrityksessä;

Hallinto- ja valvontajärjestelmät

26. panee huolestuneena merkille tilintarkastustuomioistuimen katsoneen, että yhteisyrityksen sopimusten hallinnoinnissa ilmeni heikkouksia, jotka haittasivat vakavasti sopimuksen tavoitteiden saavuttamista, ja että jos puutteita ei korjata, ne saattavat haitata myös yhteisyrityksen muita operatiivisia toimia, kun otetaan huomioon, että ITER-hankkeen perusuran päivittämisen seurauksena voimassa oleviin monimutkaisiin sopimuksiin on kenties tehtävä merkittäviä muutoksia;

27. panee erityisesti merkille, että yhteisyritys teki vuonna 2013 sopimuksen, jonka arvo oli 500 miljoonaa euroa ja joka koski ITERin ydinalan ja muun kuin ydinalan rakennuksiin liittyviä suunnittelu-, varustus- ja asennustöitä; toteaa, että yhteisyritys ja ITER-organisaatio arvioivat joulukuussa 2020 ulkoisten lakiasiantuntijoiden avulla seurauksia, joita voisi aiheutua vaihtoehtoisesta hankintastrategiasta, kuten siitä, että laitteistopalveluista järjestettäisiin uusi tarjouskilpailu tai jäljellä olevat työt siirrettäisiin muiden toimeksisaajien tehtäväksi; toteaa, että syynä arvioimiseen olivat toimeksisaajan edistymistä ja tehokkuutta koskeva huoli ja tyytymättömyys muissa kuin ydinalan rakennuksissa jäljellä olevan työn osalta; toteaa, että toimeksisaaja esitti helmikuussa 2021 yhteisyritykselle maksupyynnön, joka koski ydinalan suunnittelu- ja laitteistopalveluja ja jonka arvo oli 150 miljoonaa euroa, ja syyskuussa 2021 toisen maksupyynnön, jossa oli kyse jäljellä olevista töistä muissa kuin ydinalan rakennuksissa ja joka oli suuruudeltaan 30 miljoonaa euroa; panee merkille, että yhteisyrityksen pääjohtaja sopi oikeudellisten asiantuntijoiden riskianalyysin ja palautteen perusteella toimeksisaajan kanssa 75 miljoonan euron määrän maksamisesta ainoastaan ensin mainitun maksupyynnön osalta ja että toimeksisaaja riitautti toisen maksupyynnön maksamatta jättämisen;

([11]) https://u4unity.eu/link/Topic_91_F4E.pdf.

28. huomauttaa, että tilintarkastustuomioistuimen mukaan sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien asiakirjojen analyysi paljasti puutteita yhteisyrityksen sopimuksen hallinnoinnissa ja että tilintarkastustuomioistuin erityisesti korosti, että yhteisyritys ei kyennyt ilmoittamaan siitä, että toimeksisaajan ohjelmasuunnittelu poikkesi olennaisesti vaatimuksista, mikä johti osapuolten eriäviin tulkintoihin ja erimielisyyteen työn laajuudesta, aikataulusta ja hankevaatimuksista; toteaa, että myös oikeudelliset asiantuntijat tulivat siihen tulokseen, että asianomaisten sopimuslausekkeiden sanamuotojen vuoksi yhteisyritys ei voinut päättää sopimusta ja tehdä toteuttamatta jääneitä töitä itse tai järjestää niille muita toimeksisaajia; pitää valitettavana, että yhteisyrityksen puuttuvat hankekirjaukset eivät myöskään antaneet sille mahdollisuutta määrittää toimeksisaajan vastuita yksiselitteisesti;

29. panee merkille vuoden 2022 konsolidoidusta vuotuisesta toimintakertomuksesta, että yhteisyritys toteuttaa edelleen sisäisen valvonnan järjestelmää, joka on tunnustettu, pitkälle kehittynyt ja hyvin toimiva; toteaa yhteisyrityksen kuitenkin myöntävän, että vuoden 2022 puolivälin jälkeen ylemmässä johdossa tapahtuneet muutokset (pääjohtaja ja ylemmät johtajat) vaikuttavat suoraan joidenkin toimien täytäntöönpanoon ja yhteisyrityksen organisaatiokulttuuriin ja että voi kestää jonkin aikaa, ennen kuin aloitteiden täyden toteuttamisen tulokset ovat nähtävissä;

30. toteaa, että varovaisuusperiaatetta sovellettaessa yhteisyritys on luokitellut merkittäviksi puutteiksi kaksi tekijää, joita ovat ulkopuoliset palveluntarjoajat (henkilöresurssit, pätevyys ja jatkuvuus) sekä henkilöstön työmäärä ja hyvinvointi;

31. panee lisäksi merkille, että yhteisyrityksen ylempi johto seuraa jatkuvasti niillä aloilla käynnistettyjä toimia, joilla on havaittu merkittäviä puutteita, ja katsoo, että yhteisyritys on lieventänyt merkittävästi asiaan liittyviä riskejä ja laatinut konkreettisia toimintasuunnitelmia jäljellä olevien huolenaiheiden käsittelemiseksi, minkä perusteella vuoden 2021 varauma on poistettu vuoden 2022 osalta;

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

32. panee merkille, että yhteisyritysten erityisvuosikertomuksissa esitetyt huomautukset ovat itse asiassa tilintarkastustuomioistuimen suosituksia, joita ei ole ajoitettu; toteaa, että tilintarkastustuomioistuin seuraa näitä huomautuksia vuosittain arvioimalla niiden tilanteeksi joko ”käsittely kesken” tai ”käsittely päätetty”;

33. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen vuosina 2019 ja 2021 antamista viidestä huomautuksesta vain kahden käsittely on päätetty;

34. panee merkille, että vuotta 2019 koskeva vielä käsiteltävänä oleva huomautus koskee tilapäistyövoiman ja vuokrahenkilöstön liiallista käyttöä (noin 62 prosenttia vuonna 2019); toteaa, että tämä aiheuttaa yhteisyritykselle merkittäviä riskejä, sillä sen ote keskeisistä osaamisalueista voi heiketä, vastuuvelvollisuus voi muodostua epäselväksi, oikeudellisia kiistoja voi syntyä ja henkilöstön tehokkuus voi hajautetun henkilöstöhallinnon vuoksi heiketä;

35. panee merkille, että yhteisyritys perusti vuonna 2022 työryhmän arvioimaan ulkoisten resurssien runsasta käyttöä ja että arvioinnin tavoitteena oli suunnitella ja perustella niiden tarve aiempaa paremmin;

36. panee merkille, että vuotta 2021 koskeneet, vielä käsiteltävänä olleet huomautukset koskivat i) ulkopuolisten asiantuntijoiden toteuttamia säännöllisiä vuotuisia arviointeja sekä intensiivisiä sisäisiä tarkastuksia, jotka kattoivat useimmat yhteisyrityksen toiminnan kriittiset alat ja joista ei saatu näyttöä siitä, olivatko lisäkontrollit tehokkaita ja paransivatko ne järjestelmää; toteaa, että ne lisäsivät hallinnollista taakkaa ja johtivat ii) yhteisyrityksen työympäristön heikkenemiseen ([12]) sekä ulkoisten henkilöresurssien suhteettomaan käyttöön lisäten työympäristöön kohdistuvia haasteita ja riskejä;

37. panee merkille, että yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi vuonna 2022 henkilöstöhallintoa koskeneessa kymmenennessä vuotuisessa arviointikertomuksessa ([13]) esitetyn kahden suosituksen perusteella toimintasuunnitelman suositusten täytäntöönpanoa varten.

([12]) Työympäristön heikkenemisen pääsyy oli ylemmän johdon epäonnistumiset, esimerkiksi päätöksenteko ei ollut läpinäkyvää eikä toimivaa, eikä sosiaalista dialogia ollut käyty.

([13]) Hallintoneuvoston 56. kokous 7.–8. heinäkuuta 2022 Barcelonassa.